

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' וישלח י"ב כסלו תשס"ה

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 240

פנינים יקרים

עם לבן גרתי וכו' (ל"ב, ה) פרש"י לא נעשיתי שר וחשוב. אפילו עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי כי נכנעתי מאוד להקב"ה ולא נעשיתי שר וחשוב, כי נזהרתי מלכוא לידי התנשאות נשארתי תמיד שפל רוח וכו' תפלתי ותקותי שלא ישלום בי כח הסמ"א...

(הר"ש מסלונים)

ויירא יעקב מאד ויצר לו (ל"ב, ה) פרש"י וירא יעקב שמא יהרג, ויצר לו שמא יהרג אחרים, דאגת אחרים הפכה להיות דאגת עצמו.

(רא"ם)

קמנתי מכל החסדים (ל"ב, יא) למרות שעשית עמי חסד מרובה בכל זאת היה יעקב קמן בעיניו.

(אהל תורה)

ואתה אמרת היטב איטיב עמך (ל"ב, יג) אם תרגיל לשונך לומר תמיד שטוב לך מחמת העובדא שאתה תחת יד ההשגחה הפרטית איטיב עמך אצטרך להראות לכם שאכן אני מטיב עמכם.

(ר' אשר מקרלין)

כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה וכו' (ל"ב, יח) דהכלל בתחילת התקרבות האדם לה' שיציה"ר מתגבר עליו יחשוב לו שבעבודתו לה' יגיע לו טובות עולם הזה גם כן, וזוהו מוכנע היציה"ר שלא לקטרג אותו על דבקותו בה' ואח"כ כשכבר מרבק עצמו לה' אז עבודתו רק לעשות נחת רוח ליוצרו ולא לטובת עוה"ז וזהו - ואמרת שלוחה לאדוני לעשו שגם לך נוגע הטוב וכו'.

(קדושת לוי)

כי אמר אכפרה פניו (ל"ב, כ"א) מכאן שבמלה טובה אפשר לבטל הקפדה שהלה נושא בלבו עשרים שנה.

(בעלי המוסר)

ויאבק איש עמו (ל"ב, כ"ה) אמרו חז"ל בתפלה אפילו המלך שואל בשלומו ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק מהתפלה. שתי דוגמאות אלו באים ללמד אפילו שמגיעים במצב טוב שהמלכות מתחנפת אסור להפסיק בתפלה מאמונת האחרות, מאידך כאשר נמצא במצוקה קשה אל יתיאש וימשיך להתפלל.

(מאורה של תורה)

עד גשתו עד אחיו (ל"ב, ג) העצה היחידה להפטר משונאים הוא בזה שאוהב אותם וזה עשה יעקב עד גשתו עד אחיו. הלך ועידן רגשותיו כלפי עשו עד שרחש כלפיו אחוה. ואז לא היה עשו יכול לעשות לו רעה.

(ר"י מנורקה זיע"א)

ותגש גם לאה (ל"ב, ד) אמרו חז"ל יעקב החביא את דינה כדי שעשו לא יראנה ויקח אותה לאשה, על זה נענש יעקב בפרשת שכם בן חמור. כי שמא היתה מחזירה אותו למוטב מכאן אנו למידן שיתכן מה שגדולים לא יכולים לעשות הקטנים כן מסוגלים לעשות וד"ל.

(מאורה של תורה)

וכי יש לי כל (ל"ב, י"א) יעקב אמר יש לי כל פרש"י כל ספוקי, עשו אמר יש לי רב (שם ט) שהוא פחות מכל, וצ"ב מדוע רש"י מסביר שרב הכוונה יותר ויותר מכדי צרכו? התשובה מיניה וביה מזה שעשו חש שיש לו יותר מכדי צרכו התאווה לממן ללא גבול ואין אדם מת וחצי תאותו בידו.

(פלני מים)

ויבן לו בית וכו' (ל"ב, י"ז) בכל דיבוריו כוונתו לבנות לו בית למעלה, ובדבריו דברים הגשמיים לא היה רק לפני וסיכור, והפנימיות היתה קדושה, וזהו ולמקנהו עשה סוכות וכו'.

(נועם מגדים)

וישב יעקב וכו' (ל"ב, א) פרש"י ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף, הלשון קפץ צריך כירור, כוונת רש"י ללמדנו שהיתה קיימת חשש שיעקב יהיה פרק זמן קצר בלי עבודה על היצר לכן קפץ עליו רגזו של יוסף.

(הרה"ק מרדאמסק)

כי שמעתי אומרים נלכה דותינה (ל"ב, י"ז) פרש"י אחר דת של תורה, אם האדם יודע שהוא חוטא יש לו תקנה. אבל אם האדם חושב שהוא עושה מצוה אין לו תקנה באותו שעה חשבו בני יעקב שיוסף חייב מיתה והם עושים כהוגן ברציתו...

(הדרש והעיון)

שיחת הרא"ש ז"ל א"ע פ"ר בחוקות קהל"א - האש"כ - נכתב ע"י הר"ם כפ"ה הבית.

נדיק יסוד עולם - המשך -

כי הוא עסוק בהפרדת האור מהחשך וכביכול להוכיח שאין כל סכוי לגלות אורו של השכינה. הרא"ש הדגיש ואמר: שהרשע מפתח חשיבה מעוותת מלא דמיונות מפני שמתעקש לא לגלות את האור מתוך החשך וכל התעסקותו הוא סביב החשך בדוקא. אבל הצדיק שאינו מפריד בין האור לחשך. זוכה למרות שחש תמיד את ה"חטאתי נגדי תמיד", מכל מקום זוכה גם לחוש את התעוררות האור מתוך החשך, ולהכריז צדיק אתה ה' וישר משפטך (תהלים קי"ט) הרי שבמציאות החיים היום יומי אין הבדל בין מי שמוגדר צדיק למי שמוגדר רשע. ההבדל הוא בהתייחסותו הרשע ממשיך בהפרדה והתוצאה שמסתבך והולך, לעומת זאת הצדיק מגלה את האור המתנוצץ מתוך החשך ועיי"כ מפרסם את שם ה' בעולמות בהכרזה: צדיק אתה ה'.

הגמרא אומרת (ברכות י"ח) שרשעים בחייהם נקראים מתים, כי אם הרשע מפריד את האור מהחשך וחי כל הזמן בעולם הדמיונות מהיכן הוא יכול לינוק את החיות? מאידך צדיקים במיתתן קרויים חיים (שם) כי הצדיק אף בהיותו במצב של חשך - וימש חשך - בכל זאת אינו מתיאש מפני שמצפה לנקודת ההבזק של האור בידעו בבירור שגם בחשך העמוק ביותר שם הוא יתברך כי לית אתר פנוי מיניה. הצדיק יודע גם שכל המושג חשך אינו מציאות של ממש, כי גם חשך לא יחשיך ולילה כיום יאיר, כך שכל המושג חשך הוא כדי שיהי לאדם האפשרות לגלות את האור הבוקע מתוך החשך, ולפרסם על ידי זה את הרבש"ע. כאשר האדם נמצא במצב של חשך כל כך עמוק הוא בודאי מוגדר כמת. אבל באמת גם במיתתו קרויים חיים מחמת התקוה המתמשכת לגלות האלקות מתוך החשך.

על זה הדרך נאמר: עד יום מותו אחכה לו בתשובה להנטותו לתחיה. הכוונה אפילו שהאדם מגיע לבחינה של מת, זאת אומרת שרואה את האפסיות שלו בצורה מוחלטת! שאין לו כל אחיזה בהבזק של

{תקציר: בחלק הראשון של השיחה הסביר הרא"ש יע"א שהמוגדר צדיק הוא דוקא אחד שחש באפסיות שלו ומגשש בחשך כמו בחשך מצרים. וכאשר מעמיק בחשיבה בהכרת החשך מגיע לשורש של החשך שהוא יסוד הבריאה שעליו נאמר (א, ב): והארץ היתה תוהו ובוהו וחשך על פני תהום, אלא שכמו שחש את החשך התהומי גם מגלה את האור שעליו נאמר (שם ג): ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, וכאשר הצדיק חש את האפסיות שלו גם לאחר התגלות האור אזי הוא זוכה להבדיל בין האור ובין החשך.

אליבא דאמת האור והחשך אינם נפרדים כלל וכלל, שניהם נבראו ממציאות הוי' ברוך הוא, ומה שמוגדר לכאורה חשך אינו אלא הסיבות שממנה רואה הצדיק את האפסיות של עצמו, ומהם מקבל הצדיק את הכלים המתאימים לפרסם את ה' בעולמות, וזהו האור הגנוז לצדיקים לעתיד לבא, כלומר לאותם הצדיקים המוכנים להיות אמיתיים ולהיות בשפלות העצמית עד שרשו.

לפי"ו נבין שאין הבדל גדול בין מה שמוגדר "צדיק" למה שמוגדר "רשע", כי הלא שניהם נמצאים במציאות של "חטאתי נגדי תמיד" ולשניהם אמרו המלאכים: מה אנוש כי תזכרנו. אמנם ההבדל הוא בזה שהרשע ממשיך בהפרדה בין החשך לאור ולכך חיותו בעולם החשך, והצדיק מגלה שגם חשך לא יחשיך ולילה כיום יאיר כי גם שם ידך תנחני. וזהו צדיק יסוד עולם - ע"כ התקציר -}.

הבעיה של הרשע הוא לא רק בזה שמפריד בין החשך לאור אלא בזה שהוא עסוק כל הזמן בטיפוח החשך. הרשע תמיד רוטן מתלונן (כי אינו מוכן להתחבר לחשך לראותו כחלק ממציאות האדם כאמצעי להכרת האפסיות של עצמו ומתוכו להגיע להכרת גדלות הבורא) ולכך אינו מסוגל להתחבר לאור הבוקע מתוך החשך. כאשר הקב"ה משפיע איזה התעוררות, כאשר הקב"ה מגלה איזה נקודת אור הבוקע מתוך החשך אין הרשע מסוגל לקלוטו

הנקראת עולם הבא. שלא יעלה על דעתנו לחשוב שיש איזה פרוטקציונים בעולם הבא כמו אברהם אבינו ע"ה שיעמוד ליד שערי הגהנם וכד'. הדבר אינו כן מי שטרח בעוה"ז שהוא בחינת ערב שבת הוא יאכל בעולם הבא שהוא בחינת שבת, צריכים לדעת שיש דין ויש דיין. עוד צריכים לדעת שאין הכוונה עוה"ז עולם הגשמי ועולם הבא עולם הנשמות, אלא שבתוך עוה"ז יש גם בחינת עוה"ב והוא כאשר טורח בהיותו במצב של חשך שהוא בחינת עוה"ז, ומגלה את האור מתוך החשך שהוא בחינת עוה"ב. אז גם חשך לא יחשיך ולילה כיום יאיר ואז בחינת אברהם אבינו שבו יעמוד מול שערי הגהנם ולא יתן לך להכנס למרות היותך בבחינת חטאתי נגדי תמיד אשר לכאורה "האט הער געדארפט זיך בראטין אין גהנם", (לכאורה היה צריך להיות מטוגן היטב בגהנם) ואדרבה דייקא מתוך מצבו יפרסם שם ה' בעולמות.

והו' בעל כרחך אתה חי (אבות ד') שהשי"ת אומר לאדם בעל כרחך אתה חי - כלומר במציאותך של האמיתי של "אנכי תולעת ולא איש", ומציאותך של "וחטאתי נגדי תמיד". מציאות זו אשר בחשך יהלך, בכל זאת אתה חי ואיך יתכן להיות במציאות של חשך שהוא בעצם מציאות של מות, ובכל זאת להיות במציאות של חי? אבל כפי מה שאמרנו לעיל ההסבר הוא פשוט. כי מאחר שגם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך מגלים את נקודת החי גם במצבים הכל כך ירודים. ומכיון זה לא קל, לכך אמרו חז"ל בעל כרחך אתה חי דהיינו שצריכים טירחה עצומה לגלות את החי מתוך המצב של חשך ומות. העסק כדאי ומשתלם כי מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. ואף אם מלא כשלונות בכ"ז בחינת אברהם יעמוד מול הגהנם ולא יתן לנו להכנס.

הטירחה קשה, ההסתר פנים גדול, הכשלונות עצומים, החשך חודר לעומק עד שרשו, נכון שאנו צריכים לחכות ולצפות להבזק של האור ולומר גם שם ידך תנחני (ולא להיות כמו הרשע שמפריד את האור מהחשך בצורה מוחלטת) אבל מה אנחנו עושים עד לרגע המיוחל שאור האלקי

האור. אמנם אינו מתיאש אלא מחכה לו, כלומר מחכה לאור שיתנוצץ, אזי אף שבעת היותו בחשך היה במצב ירוד מאד ורואה את "וחטאתי נגדי תמיד" בצורה מוחשית, מ"מ אל לו להתיאש מלחכות ולצפות להתנוצצות האור, וכאשר יתנוצץ האור - לבעל תשובה אמיתי יקרא, אשר יזכה על ידו להנטותו לתחייה, שהוא התגלות האור האלקי בתוך החשך, בבחינת "תחית המתים", מפני שהתגלות האור בא מתוך החשך דייקא.

אברהם אבינו ע"ה היה הראשון שהגיע לפרסם את שם ה' בעולמות מתוך החשך כמו שאומרים בהגדה של פסח: בתחלה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו. אברהם אבינו גילה את הקב"ה מתוך החשך של הע"ז והוא מלמד ממנו שאין מקום אשר משם לא יכולים לפרסם את שם ה' דהלא אברהם ע"ה זכה לגלות את נקודות האור אף מתוך חשך כל כך קשה של ע"ז כ"ש שאנו מסוגלים לגלות את האור מתוך החשך שלנו.

וזאת לידיעתנו מה שאמרו חז"ל שאברהם אבינו ע"ה עומד בשערי הגהנם ולא נותן להכנס לאלו שנמולים. שלא נחשוב שאכן אברהם אבינו ע"ה לא נותן לאף אחד להכנס, הלא יש דין ויש דיין. אלא שהכוונה להורות וללמד שכל אלו אשר הם בבחינת אאע"ה לא יכנסו לגהנם, אף אשר בחשך ילכו וחטאתם נגדם תמיד, ומה הוא בחינת אברהם אבינו ע"ה? לגלות את האור האלקי מתוך החשך, ומדוע זה נקרא בחינת אברהם אבינו? כי הוא היה הראשון שגילה את האור מתוך החשך. והחדוש הוא ללמדנו בזה אשר למרות שאנו במצב כל כך ירוד ולמרות שאנו כה חשוכים אשר לכאורה "דער גהנם איז קליין פאר אונזרע עברות", (הגהנם קטן כדי להכיל את העברות שלנו) מ"מ כאשר נגלה את נקודת האור מתוך החשך נהיה אז בבחינת אברהם אבינו ע"ה, ובחינה זו יגן עלינו שלא נכנס כלל בתוך הגהנם, ואדרבה במצב זה נהיה בפועל בין מפרסמי שמו של הקב"ה ברבים.

אמרו חז"ל (ע"ז א): מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, כוונת חז"ל ללמדנו בענין השכר הרוחני

החבר בודק את הענין דרך בקורת העצמית או ניתן גם לראות את האור מתוך החשך.

בסוף השיחה הפנה הרא"ש את תשומת לבנו אל החברים שהיו מקושרים בחברותא ומסיבות שונות הפסיקו את הקשר. הרא"ש התבטא בזה הלשון ואמר: החברים שהיו מקושרים בחברותא ועזבו את הקשר אם העזיבה היתה מתוך "אהבה" אזי האור נשאר אצל החבר הרי החברותא נתנה לו אבוקות אור. ואפילו אם האור היה מתוך החשך בכ"ז האור ימשיך להשפיע על החבר אף לאחר שעזב. אבל אם מתרחק מתוך "שנאה" אזי מתגלה שהאור שספג בחברותא היה אור של סיפוק ואינטרסים, וכשאול הסיפוק מתעורר אצלו שנאה הכבושה באדם מזה שנמצא בתוך החשך, וכשאול הסיפוק מתקשה להחזיק בחשך העצמי ולכך מעבירו לאחרים דרך שנאה...

הרא"ש סיים ואמר: אהבת דוד ויהונתן התאפשר רק בגלל שכל אחד ראה את החשך של עצמו ואת האור של השני...

יתנוצץ? העצה היא לצעוק לרבש"ע בשיא הפשטות ולומר בזה"ל: רבש"ע אתה אומר לי בעל כרחך אתה חי כלומר אתה מבקש ממני לראות את החי שבקדמי אף בשעה שאני נמצא במצב של חשך. ואני אומר לך: רבש"ע בעל כרחך אתה נמצא, כי אפילו בחשך הגדול אתה נמצא ואם כן אל תסתיר פניך ממני. אנא תחזרו כמה וכמה פעמים ביום על התפלה ואל תתנו מנוח לרבש"ע עד שיתגלה.

הבעל דבר חזק מאד והוא לא "יפרגן" לנו דבקות בורא בצורה הניל, הער ועט זיך שטעלין אין דער ליינג און אין דער ברייט און נישט לאזין אונז צו קומען אין אזע דבקות בורא (הבעל דבר יעמיד עצמו באורך וברוחב ולא יאפשר לנו להגיע לדבקות בורא כזאת) ההכרח להשגת המטרה היא האחדות. אולם האחדות אינה יכולה להיות רק מתוך החשך ולא מתוך סיפוק ואינטרסים, כי כאשר הסיפוק אוול ואתו גם הקשר נעלם. עם אחדות כזאת אי אפשר לגלות את האור מתוך החשך. אבל כאשר האחדות מבוססת על בקורת עצמית נכונה ובשעה שיש לו איזה בעיה בתקשורת

שהשמחה במעונם

הר"ר דוד גולן ומשפ' לנשואי הבת
הר"ר אברהם משה קיפר ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר אלימלך וסרמן ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר שמואל קיפר ומשפ' להולדת הבן
הר"ר שמעון קליין ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר שמואל יעקובסון ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר יעקב קליין ומשפ' להולדת הבן
הר"ר אברהם קיי ומשפ' להולדת הבן
הר"ר שלמה ביבס ומשפ' להולדת הבת
הר"ר צבי מנחם ראנד ומשפ' לאירוס' הבן
הבה"ח אברהם ראנד לאירוסין
הר"ר חיים רובינפלד ומשפ' לאירוס' הבת

י"ל ע"י
משרכת החברותא
רח' שני 3
02 - 5829688 ☎
02 - 5325477 fax
ת.ד. 5080
ירושלים 91050